

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านกุดเต่างีบ หมู่ที่ 3 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา

นาย เจริญสุข เรืองวงษ์งาม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-533-094-9

บทคัดย่อ

เจริญสุข เรื่องวงษ์งาม : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านกุดเต่าจับ หมู่ที่ 3 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

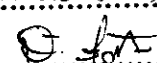
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ สอาด สุลักษณ์, 148 หน้า

ISBN 974-533-094-9

งานวิจัยนี้นำเสนอผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งใช้วิธีพหุ
โมเดลเป็นเครื่องมือในการประเมิน มีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจ การสัมภาษณ์ การจัดเวที
ชาวบ้าน ตลอดจนการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับนำมาใช้วิเคราะห์ การวิจัยเป็นการศึกษาแบบ
เฉพาะกรณี กองทุนหมู่บ้านกุดเต่าจับ ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษา
พบว่า การดำเนินการของกองทุนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง
ชาติกำหนดไว้ โดยเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ถูกจัดสรรให้สมาชิกไปแล้วทั้งหมด 30 ราย
เป็นเงิน 645,000 บาท โดยผู้กู้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 13 ราย รองลงมาคือ เลี้ยงสัตว์
11 ราย และค้าขาย 6 ราย ตามลำดับ การบริหารและจัดการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า คณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้านกุดเต่าจับ บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา...๒๕๕๕.....

ลายมือชื่อนักศึกษา...^ณเจริญสุข เรื่องวงษ์งาม...
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา........

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์สอาด สุลักษณ์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์นิตยา บุญเทียน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

16 ต.ค. 2545
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างยิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์สอาด สุลักษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์นิตยา บุญเทียน กรรมการสอบสารนิพนธ์
- ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ
- ขอขอบคุณเพื่อนๆ บัณฑิตอาสาที่ร่วมงานด้วยกันทุกคนที่ช่วยในการหาข้อมูล

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

เจริญสุข เรืองวงษ์งาม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ช
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี	2
1.4 วิธีดำเนินการ	3
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 ปรัชญาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2.2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
2.3 แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	8
2.4 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	9
2.5 หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล	9

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	13
3.1 วิธีการประเมินโครงการ	13
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	18
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	22
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	24
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	26
4.1 บริบทระดับท้องถิ่น	26
4.2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	30
4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้	36
4.4 ผลอื่นๆ ที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	36
4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	37
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	39
5.1 สรุปและอภิปรายผล	39
5.2 ข้อเสนอแนะ	40
บรรณานุกรม	41
ภาคผนวก	42
ภาคผนวก ก แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง	43
ภาคผนวก ข แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุน หมู่บ้าน/ชุมชนเมือง	46

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ค ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกุดเต่าจับ	58
ภาคผนวก ง ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔	65
ภาคผนวก จ แผนที่โดยสังเขปบ้านกุดเต่าจับ หมู่ที่ 3 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา	86
ภาคผนวก ฉ แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชน(บร. 1- บร. 12)	88

สารบัญญภาพ

แผนภาพที่ 1. แผนที่โดยสังเขปบ้านกุดเต่างีบ หมู่ที่ 3 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา

หน้า

87

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษากับแหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลในกรณีของการประเมินบริบท	13
ตารางที่ 3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษากับแหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลในกรณีของการประเมินตัวป้อนเข้า	14
ตารางที่ 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษากับแหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลในกรณีของการประเมินกระบวนการ	15
ตารางที่ 3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษากับแหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลในกรณีของการประเมินผลที่เกิดขึ้น	16
ตารางที่ 3.5 ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลกรณีการเกิดกองทุน	19
ตารางที่ 3.6 ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลกรณีการมีระเบียบบริหารกองทุน	20
ตารางที่ 3.7 ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลกรณีการมีศักยภาพและความเข้มแข็ง ของชุมชนท้องถิ่น	20
ตารางที่ 3.8 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	21
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรแยกตามอายุ	27
ตารางที่ 4.2 กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทำไร่ ทำนา	31
ตารางที่ 4.3 กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย	31
ตารางที่ 4.4 กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเลี้ยงสัตว์	32
ตารางที่ 4.5 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในวาระที่ผ่านมา	32
ตารางที่ 4.6 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในวาระปัจจุบัน	33

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการ ไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึง แหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉิน แรงคว้น รัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไข ปัญหา ความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายแรงคว้นในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อ สร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับอนุมัติ ให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับ การอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและ พัฒนากองทุน ไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยให้ทุนการศึกษาแก่ บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมิน โครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการ ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้ทุนการศึกษาแก่ บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิด มีโอกาสกระทำได้ อีกทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาของบัณฑิตควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ ด้วย สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำ หลักสูตร โดยเนื้อหาของหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำ โครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และ

การตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และผู้จบหลักสูตรจะได้รับ“ประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตดังกล่าวทางหนึ่ง

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
2. ชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่สมาชิก และกระจายรายได้แก่ชุมชน
3. ชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และการมีความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของชุมชน และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียงภายในชุมชน
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชนและตามข้อกำหนดของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.3 กรอบแนวคิดและทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎีในโครงการครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดและรูปแบบการประเมินแบบซิพท์(CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam) ซึ่งกล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

C : (Context Evaluation) คือ การประเมินสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

I : (Input Evaluation) คือ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

P : (Process Evaluation) คือ การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

P : (Product Evaluation) คือ การประเมินผลที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการชุก เต็ม ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

1.4 วิธีดำเนินการ

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากองทุนหมู่บ้าน บ้านกุดเต่างิบ หมู่ 3 ต. กุดน้อย อ. สี่คิ้ว จ. นครราชสีมา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เชิงพรรณนาและเป็นการศึกษาแบบเฉพาะกรณี ซึ่งในที่นี้เป็นการศึกษาถึงศักยภาพ การจัดการและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ตลอดจนการวิเคราะห์โครงการและการประเมินโครงการ โดยมีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบรายงาน(บร.) ต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากการใช้ บร. ต่าง ๆ แล้วยังได้ใช้ข้อมูลจากเอกสารอื่น ๆ อีกเช่น เอกสาร กชช 2 ค และ จ.ป.ฐ. เป็นต้น ซึ่งใช้เป็นแหล่งข้อมูลในครั้งนี้ นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามและการพูดคุยแบบมีส่วนร่วมกับชาวบ้านต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนในการใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิจัยในครั้งนี้

1) การสังเกต เป็นการศึกษาชุมชนเพื่อทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นโดยตรงของชุมชน ด้วยการบันทึกสภาวะการณ์ที่เป็นจริงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นหรือ รวบรวมเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญมาบันทึกไว้เป็นข้อมูลเบื้องต้น อีกด้วย อาจจะโดยใช้วิธีการสังเกตแบบง่ายๆ โดยผู้สังเกตไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในสภาวะการณ์ หรือผู้สังเกตเข้าไปมีส่วนร่วมในสภาวะการณ์ก็ได้

2) การสัมภาษณ์ เป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยการพบปะกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรง ซึ่งอาจจะโดยใช้คำพูด ท่าทาง สัญลักษณ์ และความรู้สึกที่แสดงออกก็ได้ เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการศึกษาชุมชนจากเด็ก ๆ และผู้ที่ไม่รู้หนังสือมาก โดยทั่วไปการสัมภาษณ์ มี 3 รูปแบบ คือ การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม การสัมภาษณ์แบบมาตรฐาน

3) การใช้แบบสอบถาม แบบสอบถามเป็นคำถามหรือชุดของคำถามซึ่งสร้างขึ้นอย่างมีกฎเกณฑ์ เพื่อให้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการ ซึ่งการศึกษาอาจจะศึกษาด้วยตนเองหรือให้คนอื่นไป

ศึกษาแทน หรือส่งแบบสอบถามไปให้ตอบก็ได้ ดังนั้นการใช้แบบสอบถามจึงใช้ได้กับคนที่อ่านหนังสือออกและเขียนได้เท่านั้น

4) การศึกษาจากผู้รู้และแหล่งวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นบุคคล เช่น นักวิชาการ หรือผู้ที่มีความรู้ ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นๆ และจากเอกสารข้อมูลต่างๆ ที่หน่วยราชการต่างๆ ได้ศึกษาไว้แล้ว เช่น รายงานผลการศึกษาวิจัยในเรื่องนั้นๆ ผลการสำรวจข้อมูลของหน่วยราชการต่างๆ เป็นต้น

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

- 1) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2) ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- 4) เพื่อสร้างรายได้ให้แก่บัณฑิต อีกทั้งยังเป็นการยกระดับการศึกษาและได้ประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่จริงซึ่งเป็นหมู่บ้านและชุมชนของตนเอง และยังได้ช่วยพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนของตนเองให้เจริญอีกด้วย

บทที่ 2

ปรัชญาวัฒนธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่ง เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนกันเอง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2.1 นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2.1.2 หลักการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้าน และชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตย

2.1.3 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนและสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมประเทศ
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยเรื่องที่เป็นหลักๆ ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2)พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2.2.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกุดต่างจับมีดังนี้

1. ที่ตั้ง ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 16/1 หมู่3 บ้านกุดต่างจับ ต. กุดน้อย อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30140 โทรศัพท์ 044-239154
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 - 1) เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพ
 - 2) เป็นแหล่งเงินทุนกู้ฉุกเฉิน

3) เพื่อลดรายจ่าย

3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- 1) เงินที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ
- 2) เงินที่ได้จากการบริจาคโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันใดๆ ทั้งสิ้น
- 3) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- 4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5) เงินฝากสัจจะทรัพย์สิน
- 6) เงินจัดสรรจากหน่วยงานเอกชนอื่นๆ

4. คุณสมบัติของสมาชิก

1) เป็นคนในหมู่บ้านและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของหมู่บ้านกุดเต่างอตั้งแต่

6 เดือนขึ้นไป

2) บุคคลนั้นต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 60 ปี

3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน

4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการกองทุน

เห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

5) มีเงินฝากหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ไม่เกิน 5 หุ้น

6) สมาชิกต้องเปิดบัญชีฝากเงินที่ธนาคารออมสิน

7) เมื่อสมาชิกมีการขาดส่งหุ้นเป็นระยะเวลาติดต่อกัน 3 เดือน ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกทันทีพร้อมทั้งส่งเงินต้นและดอกเบี้ยคืนทันที

8) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเสมือนไร้ความสามารถ

9) จะต้องเป็นผู้ที่ไม่มีประวัติการค้างชำระหนี้

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

2) การรับสมัครเข้าเป็นสมาชิกรับ 1 ครั้งต่อปี

3) สถานที่สมัคร ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ เลขที่ 16/1 หมู่ 3 ต. กุดน้อย

อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา

4) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรมโดยมติเห็นชอบ 3 ใน 4 ของคณะกรรมการกองทุน

5) เป็นนิติบุคคล และกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้เป็นสมาชิก

6. การฟื้นฟูสภาพการเป็นสมาชิก

1) เสียชีวิต

2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

3) ใจฝ้ายฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

4) ผู้กู้ยืมเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ตามสัญญา ให้คณะกรรมการยกเลิกสัญญาและคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเต็มจำนวนโดยทันที แล้วให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิกให้พ้นจากการเป็นสมาชิก ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกเป็นระยะเวลา 2 ปี

2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการ แบบค่าของเงินทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบดังกล่าวนี้มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มีรายละเอียด 3 ข้อดังนี้

1) จำนวนครัวเรือนที่เข้าประชุม จะต้องมียุทธวิธี 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือน

ทั้งหมด

2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่

ประชุม

3) วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากข้อระเบียบคณะกรรมการที่ว่าด้วยการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กองทุนหมู่บ้าน บ้านกุดเต่าจับ หมู่ 3 ต. กุดน้อย อ. ลีคิ้ว จ. นครราชสีมา ได้ผ่านกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบกองทุนแห่งชาติถูกต้องคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนฯ ตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งผลการประเมินพบว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนถูกต้องทุกข้อตามที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

2.3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านกุดเต่าจับ หมู่ 3 ต. กุดน้อย อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา มีความพร้อมในด้านต่างๆ โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชน
- 2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) ทุนดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 5) แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการ

สนับสนุนเป็นเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จากการประเมินความพร้อมตามข้อกำหนดที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้กำหนดเอาไว้ นั้น ได้ผ่านการประเมินความพร้อมทุกข้อที่ได้กำหนดเอาไว้ในข้างต้น

2.4 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 1) จัดทำโครงการเพื่อขอกู้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 2) ผู้กู้จะต้องมีผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน หรือหลักทรัพย์เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินกู้
- 3) ผู้กู้ 1 รายต่อ 1 ครัวเรือน
- 4) ผู้กู้ต้องได้รับคำยินยอมจากคู่สมรส หรือทายาทก่อนที่จะกู้

2.5 หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพท์

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบชีพท์ ของสตีฟเฟิลบีม ซึ่งมีรายละเอียดพอสังเขปดังที่ได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 1 หัวข้อ 1.3 แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้ได้รายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย รายละเอียดของการประเมินด้านต่างๆ ซึ่งอธิบายเพิ่มเติมจากที่นำเสนอไปแล้วดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา

เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสถานะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่นๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ เป็นการกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการและสถานะการณ์

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

- 1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- 2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- 3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไรที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ดำเนินการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรอาจจะไม่อยู่ในรูปของตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่ตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตราค่าจ้างเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในองค์กรเท่านั้น

3. การประเมินกระบวนการ เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบ และผู้ดำเนินการทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- 2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- 3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ มี 3 วิธี คือ

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มบุคลากรและนักศึกษา วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผลความเข้าใจและเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยที่ผู้เกี่ยวข้องของแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บุคลากร ปฏิทินการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2. เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยการโครงการระหว่างการค้าดำเนินการนั้น ตัวอย่างการตัดสินใจก่อนการวางแผน เช่น ในโครงการพัฒนาแบบทดสอบ ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องเลือกโรงเรียนอย่างเจาะจง สำหรับเข้าร่วมในโครงการทดลองสร้างข้อกระทงใหม่ๆ ของแบบทดสอบ ผู้ตัดสินใจจะสามารถจัดเตรียมวางโครงการล่วงหน้าได้ดีเมื่อมีโรงเรียนมาให้เลือก แต่ตัวเลือกเหล่านี้จะยังไม่มีจนกว่าจะมีรายชื่อของโรงเรียนที่จะสอบถามไป เมื่อโรงเรียนได้รับการติดต่อแล้ว จึงจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีความเต็มใจเข้าร่วมในการทดลองแบบทดสอบ ดังนั้น ผู้พัฒนาแบบทดสอบจึงต้องเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการตามแบบการสุ่มตัวอย่างมากที่สุด(แบบการสุ่มจะได้รับการตัดสินใจเลือกวิธีการมาก่อน) และเขาต้องกำหนดตารางเฉพาะในการบริหารแบบทดสอบ ในการทดลองตามรูปแบบของแบบสอบ ดังนั้น ในโครงการส่วนใหญ่สถานการณ์จึงต้องตัดสินใจจึงมีจำนวนมาก และนี่เป็นเครื่องแสดงความที่ชัดเจนถึงความต้องการข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ๆ ของโครงร่าง โครงการเป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการสอน และปริมาณของการอภิปรายที่จะมีความหมายนี้ เพื่อบรรยายว่าเกิดอะไรขึ้นจริงๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่า ทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุ ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง คือ

- 1) การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
- 2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- 3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการและบุคลากรใน

โครงการและแผนงานเอง

- 4) การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

กล่าวโดยสรุปแล้ว ภายใต้อาการประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารนิเทศนั้น อาจจะบ่อยทุกวันถ้าจำเป็น เฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะแรกๆ ของโครงการ ทั้งนี้ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่ให้สารนิเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจ

ในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังคงบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

4. การประเมินผลผลิต มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย ระเบียบวิธีต่างๆ ไปของการประเมินผลผลิตจะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาตรฐานสัมบูรณ์ หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย การประเมินผลผลิตจะสืบสาวถึงที่มีอยู่ว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วหรือกำลังจะบรรลุ แต่การประเมินกระบวนการจะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่า ระเบียบการนั้นได้รับการกระทำไปตามที่ตั้งใจไว้หรือไม่ การประเมินทั้ง 2 ชนิด จะให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการควบคุมและพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติในกระบวนการ การประเมินกระบวนการทำให้สามารถที่จะลงความเห็นได้ว่า การนำระเบียบปฏิบัติไปทำจริงนั้นตรงหรือไม่กับแบบที่วางไว้ และการประเมินผลผลิตช่วยให้ตกลงใจได้ว่า วัตถุประสงค์นั้นบรรลุหรือไม่ สารนิเทศทั้งสองชนิดร่วมกันจะแสดงให้เห็นอย่างหนักแน่นถึงสาเหตุได้มากกว่าอันใดอันหนึ่งตามโดยลำพัง ในการตัดสินใจว่าระเบียบปฏิบัติสมควรดำเนินต่อไป โดยมีการแก้ไขหรือว่าจะต้องกลับไปเริ่มต้นใหม่ทั้งหมด ถึงแม้ว่าจะเพิ่มหน้าที่ในการควบคุมโครงการเข้ามาด้วย การประเมินทั้งสองก็ยังคงอำนวยความสะดวกและช่วยอธิบายถึงผลที่ได้จากโครงการอยู่

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

3.1 วิธีการประเมินโครงการ

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 และ 2 ว่าการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ ใช้รูปแบบการประเมินแบบชีพท์ ที่มีรูปแบบของการประเมินดังนี้

1) การประเมินบริบท เป็นการเก็บข้อมูลบริบทชุมชน การจัดเวทีชาวบ้านเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน ค้นหาสิ่งที่ภูมิใจ ปัจจัยที่ภูมิใจ ความฝัน ความต้องการในอนาคต และสรุปศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อยของชุมชน โดยใช้เวทีประชาชนจนได้แผนแม่บทชุมชนหมู่บ้าน และเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนด้วยวิธีการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสารดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษากับแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลในกรณีของการประเมินบริบท

ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
1. อคติที่ภูมิใจ ความต้องการในอนาคต ศักยภาพ จุดเด่น จุดด้อย และความเข้มแข็งของชุมชน	โดยการสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสารและการจัดเวทีประชาชน

2) การประเมินตัวป้อนเข้า เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากร ทุนทางสังคมที่มีอยู่แล้วว่าจะช่วยในการดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จหรือไม่ ดังแสดงในตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษากับแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลในกรณีของการประเมินตัวป้อนเข้า

ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
1. นโยบาย เป้าหมายของรัฐเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชน	ศึกษาจากเอกสาร โครงการ
2. ระเบียบของกองทุนฯ ของรัฐ	ศึกษาจากเอกสารระเบียบ
3. ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายวัตถุประสงค์ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น อนุกรรมการสนับสนุนกองทุนระดับอำเภอ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน ผู้นำชุมชนและประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	โดยการสัมภาษณ์จากอนุกรรมการกองทุนระดับอำเภอ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน และประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน
4. ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนด้านความเข้มแข็งของผู้นำ กรรมการกองทุน ความสามัคคีในชุมชนและประสพการณ์เกี่ยวกับกองทุนการออมทรัพย์ของชุมชน	วิเคราะห์จากข้อมูลชุมชน และแบบเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชน และแบบเสนอขอตั้งกองทุน หรือสัมภาษณ์กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
5. ศึกษาวิเคราะห์ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง	จากเอกสารกองทุนหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง
6. บันทึกข้อสังเกตของสมาชิกกองทุน	จากเอกสารและการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุน

3.) การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อบันทึกภาวะเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐานและค้นหาข้อบกพร่องของโครงการ เช่น ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป อีกทั้งมีข้อมูลเสนอแนะองค์กรหรือบุคคลที่ได้กู้เงินจากกองทุนให้สามารถนำเงินกู้ดังกล่าวมาดำเนินงานพัฒนาอาชีพ กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ มีกิจกรรมดังตารางที่ 3.3 ดังนี้

ตารางที่ 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษากับแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลในกรณีของการประเมินกระบวนการ

ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
1. กระบวนการช่วยเหลือสนับสนุนการเลือกตั้งกองทุนและการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง	โดยการสังเกตหรือสัมภาษณ์ชาวบ้าน และอนุกรรมการสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ
2. กระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนหมู่บ้านและระเบียบกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง	โดยการสังเกตหรือสัมภาษณ์ชาวบ้าน
3. ศึกษากระบวนการ กฎเกณฑ์การพิจารณาอนุมัติเห็นชอบให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านของอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอและจังหวัด	โดยการสัมภาษณ์อนุกรรมการสนับสนุนกองทุนระดับอำเภอและระดับจังหวัด
4. ศึกษากระบวนการพิจารณาอนุมัติให้สมาชิกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และให้ข้อเสนอแนะ	ศึกษาจากกฎระเบียบและสังเกตการประชุมพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. ศึกษาการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และให้ความคิดเห็นเสนอแนะ	ศึกษาจากเอกสารบัญชีและสังเกตการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกรรมการฝ่ายบัญชี
6. ศึกษาองค์กรหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับเงินกู้จากกองทุนฯ ว่าได้เงินดังกล่าวไปทำอะไร และทำไมจึงทำเช่นนั้น เป็นรายกรณีต่างๆ	โดยการสัมภาษณ์ สังเกต แล้วจดบันทึกโดยละเอียดเป็นรายกรณี เช่น จำนวนเงินที่ลงทุนครั้งที่ ทุนผันแปร การผลิต การตลาด การแก้ปัญหา ต้นทุนกำไร
7. จัดกลุ่มสมาชิกที่ได้กู้เงินตามลักษณะกิจกรรมหรืออาชีพเดียวกัน ตั้งวงพูดคุยเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้	สนับสนุนการตั้งกลุ่มอาชีพ และเปิดวงเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ระดับหมู่บ้านและระดับตำบล

ตารางที่ 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษากับแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลใน
กรณีของการประเมินกระบวนการ(ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
8. กระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย	ประชุมสัมมนาคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับตำบลหรือระดับอำเภอ เพื่อแลกเปลี่ยนบทเรียนและประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้
9. ศึกษากระบวนการและผลการให้ความช่วยเหลือด้านการบริหารกองทุนและการประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	โดยการสังเกตสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่รัฐและกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

4. การประเมินผลที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการทำโครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และผลกระทบมีอะไรบ้าง เป็นการประเมินคุณค่าของโครงการ โดยรวมมีกิจกรรมดังตารางที่ 3.4 ดังนี้

ตารางที่ 3.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษากับแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลในกรณีของการประเมินผลที่เกิดขึ้น

ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
1. ศึกษาผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนฯ ด้านความสามารถในการปล่อยกู้ และการคืนเงินกู้ของสมาชิกที่กู้เงิน อีกทั้งยอดเงินของกองทุนฯ ว่าเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด	ศึกษาจากเอกสารบัญชีกองทุนฯ เป็นรายเดือน และสรุปเมื่อสิ้นปี อีกทั้งการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน
2. ศึกษาผลการนำเงินกู้จากกองทุนไปดำเนินกิจกรรมประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนฯ ว่าประสบผลสำเร็จ ถ้าไร มีรายได้เพิ่มขึ้นหรือขาดทุนอย่างไร	โดยการสัมภาษณ์บันทึก

ตารางที่ 3.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษากับแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลในกรณีของการประเมินผลที่เกิดขึ้น(ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	แหล่งข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูล
3. ศึกษาความคิดเห็นของราษฎรที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ และไม่เป็นสมาชิก ว่ามีความคิดเห็น ความพอใจต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่อย่างไร	โดยการสัมภาษณ์ บันทึก แล้วหาความถี่จัดอันดับความคิดเห็น
4. ศึกษาเพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของสมาชิกในชุมชน	โดยการสัมภาษณ์ราษฎรทั้งผู้นำทางการและไม่เป็นทางการ และราษฎรทั่วไป จัดประชุมสัมมนาผู้เรียนระดับหมู่บ้านและระดับตำบล ร่วมกับอาจารย์นิเทศน์ เพื่อสรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
5. เก็บข้อมูลตามแบบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนที่กำหนดให้(แบบ บร.2)	โดยการสัมภาษณ์และศึกษาจากเอกสารจากราษฎรร้อยละ 50 ของครอบครัวที่อยู่ในชุมชน สรุปผลจากการเก็บข้อมูล โดยแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละนำไปเปรียบเทียบกับ การเก็บครั้งแรกว่าก้าวหน้าหรือไม่
6. ศึกษาผลการดำเนิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยรวมในหมู่บ้านว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ 5 ข้อของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่อย่างไร	โดยการวิเคราะห์จากการประเมินทุกขั้นตอน และการประชุมสัมมนาร่วมกับสมาชิกในหมู่บ้านที่ร่วมประเมินด้วย เป็นการตัดสินใจประเมินค่าการดำเนินโครงการ
7. ศึกษาเปรียบเทียบว่าเมื่อเริ่ม โครงการและดำเนินโครงการไปได้หนึ่งปี หนี้สินของราษฎรนอกระบบคือการเป็นหนี้รายทุนหรือสถาบันการเงินนอกหมู่บ้าน/ชุมชนลดน้อยลงหรือไม่	โดยการเก็บข้อมูลบริบทชุมชนเปรียบเทียบ การเก็บครั้งแรกและการเก็บครั้งหลังสุด

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กระบวนการวิจัยประกอบด้วยระเบียบวิธีการและขั้นตอนต่างๆ มากมาย กระบวนการแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญต่อการวิจัยทั้งสิ้น ผู้วิจัยจะละเลยมิได้เลย เรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับแผนการวิจัย คือ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

คำว่า ประชากร ที่มีใช้ในการวิจัยหมายความว่า กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ เป็นต้น หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น วัตถุ หิน แร่ธาตุต่างๆ ก็ได้ ซึ่งมีลักษณะที่ผู้วิจัยสามารถมองเห็น และรับรู้ได้ ประชากรของการวิจัยจะมีลักษณะเป็นอย่างไรคืออย่างหนึ่งดังกล่าวข้างต้นย่อมขึ้นอยู่กับเรื่อง que ผู้วิจัยต้องการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นสำคัญ

คำว่า กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยหมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา(เจดีย์ว นุริภักดี และคณะ, 2545, หน้า. 177)

ในการประเมินโครงการในครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้

1) ประชากร

1.1 ราษฎรที่อยู่ในหมู่บ้าน บ้านกุดเต่าจับทั้งหมด

2) กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ราษฎรที่อยู่ในหมู่บ้าน บ้านกุดเต่าจับทั้งหมด

2.2 ราษฎรที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

บ้านกุดเต่าจับ

3.3 ตัวแปรและตัววัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

3.1 ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อแสดงลักษณะของค่าตัวแปร เพื่อความสะดวกแก่การเก็บข้อมูลและการเขียนสรุปดังตาราง 3.5 - 3.7

1) การเกิดกองทุน

ตารางที่ 3.5 ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลกรณีการเกิดกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากกองทุน 1 ด้าน - รวมเงิน 1 ด้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องชองกับกองทุนมาให้ความรู้
3. ทศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ด้าน

2) การมีระเบียบบริหารกองทุน

ตารางที่ 3.6 ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลกรณีการมีระเบียบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการติดตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับเงินฝาก - มีการระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดสินใจเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการกู้และขอกู้ - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับพิจารณาเงินกู้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท

3) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตารางที่ 3.7 ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลกรณีการมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเพียงใด	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพของป่า - สภาพของหนองน้ำ - จำนวนประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน - ไฟฟ้า, ประปา

ตารางที่ 3.7 ตัวแปรที่จะให้ข้อมูลกรณีการมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น(ต่อ)

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่างๆ	
2.1 ทุนด้านการเงิน	- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน
	- จำนวนกลุ่มต่างๆ และจำนวนเงิน
2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ	- จำนวนและลักษณะประชากร
	- การประกอบอาชีพ
	- สภาพของที่ดิน
2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี	- จำนวนวัด/มัสยิด/โบสถ์
	- การใช้ภาษาพื้นบ้าน
	- มีโบราณสถาน- โบราณวัตถุ
2.4 ทุนทางปัญญา	- จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน
	- จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่างๆ

3.2 การค้นหาตัวชี้วัดของชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดแสดงในตารางที่ 3.8 ดังนี้

ตารางที่ 3.8 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวแปร (ความเข้มแข็งของชุมชน)	ลักษณะค่าของตัวแปร (ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน)		
1. มีความสามัคคี	มาก	ปานกลาง	น้อย
2. มีความซื่อสัตย์	มาก	ปานกลาง	น้อย
3. ชกย่องคนทำดี	มาก	ปานกลาง	น้อย
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	มาก	ปานกลาง	น้อย
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	มาก	ปานกลาง	น้อย
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	มาก	ปานกลาง	น้อย

ตารางที่ 3.8 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน(ต่อ)

ตัวแปร (ความเข้มแข็งของชุมชน)	ลักษณะค่าของตัวแปร (ความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้าน)		
9. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม
10. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
11. มีแผนงานชุมชน โดยสมาชิก	ใช่	ไม่ใช่	

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านถูกดัดแปลง หมู่3 ต. ถุดน้อย อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา ในครั้งนี้ได้แก่ แบบรายงานบริบทชุมชนต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร. 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- 2) แบบรายงาน บร. 2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- 3) แบบรายงาน บร. 3 แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) แบบรายงาน บร. 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- 5) แบบรายงาน บร. 5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 6) แบบรายงาน บร. 6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 7) แบบรายงาน บร. 7 แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
- 8) แบบรายงาน บร. 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- 9) แบบรายงาน บร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ประเด็นการสัมภาษณ์ คือ สมาชิกในหมู่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านอย่างไร ศึกษาการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทักษะชีวิตที่มีต่อการติดตามประเมินผลโครงการต่างๆ ว่าคิดอย่างไรเห็นด้วยหรือไม่กับการติดตาม
- 10) แบบรายงาน บร. 10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

11) แบบรายงาน บร. 11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

12) แบบรายงาน บร. 12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูล หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งเรียกว่าแหล่งข้อมูล เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการประเมิน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติได้หลากหลายวิธี เช่น จำนวนสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น เจตคติ ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ อาทิ การวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ข้อมูลประเภทนี้ได้แก่ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุน การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากกองทุนหมู่บ้านฯ เข้าสู่หมู่บ้าน เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประเมินกับผู้ให้การประเมิน ที่เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อสนทนากันในประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการข้อมูล การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับการวิจัยชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลได้โดยตรงตามข้อคำถามที่ผู้วิจัยต้องการทราบ ตัวอย่างของคำถามที่ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในการสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เช่น ข้อคำถามจาก บร. ต่างๆ ที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลจากชุมชนหมู่บ้านสำหรับโครงการบันทึกกองทุน โดยคำถามเหล่านั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับชุมชน หมู่บ้าน หรือแม้กระทั่งข้อมูลระดับบุคคล(เจดิว บุรีภักดี และคณะ, 2545, หน้า. 182) โดยจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดรายละเอียดที่จะถามไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ประเมินใช้เป็นคู่มือในการใช้ถามคำถามทุกประเด็นและบันทึกคำตอบในแบบสัมภาษณ์นั้น

1.2) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดเฉพาะประเด็นหลักที่จะใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ประเมินสามารถกำหนดคำถามได้อย่างยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2) การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วจัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายได้ดำเนินการตามคำชี้แจงที่กำหนดให้ เมื่อตอบคำถามเสร็จแล้วให้ส่งกลับคืนแก่ผู้ประเมิน แต่ข้อมูลที่ได้รับอาจมีความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากความไม่เข้าใจในคำถาม

4) การสังเกต เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามโครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต โดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัว จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ จำแนกออกเป็น

3.1) การสังเกตโดยการมีส่วนร่วมในชุมชน เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ประเมินเข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมาย แล้วดำเนินการเก็บข้อมูล โดยที่กลุ่มเป้าหมายรับทราบว่าตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล การกระทำดังกล่าวจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แต่ไม่สามารถบังคับที่ักได้ทันที อาจจะทำให้ข้อมูลบางส่วนอาจเกิดการสูญหาย

3.2) การสังเกตโดยการไม่มีส่วนร่วมในชุมชน เป็นการสังเกตที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกต และสามารถบันทึกข้อมูลได้ทันทีโดยใช้เครื่องมือแต่ละชนิด

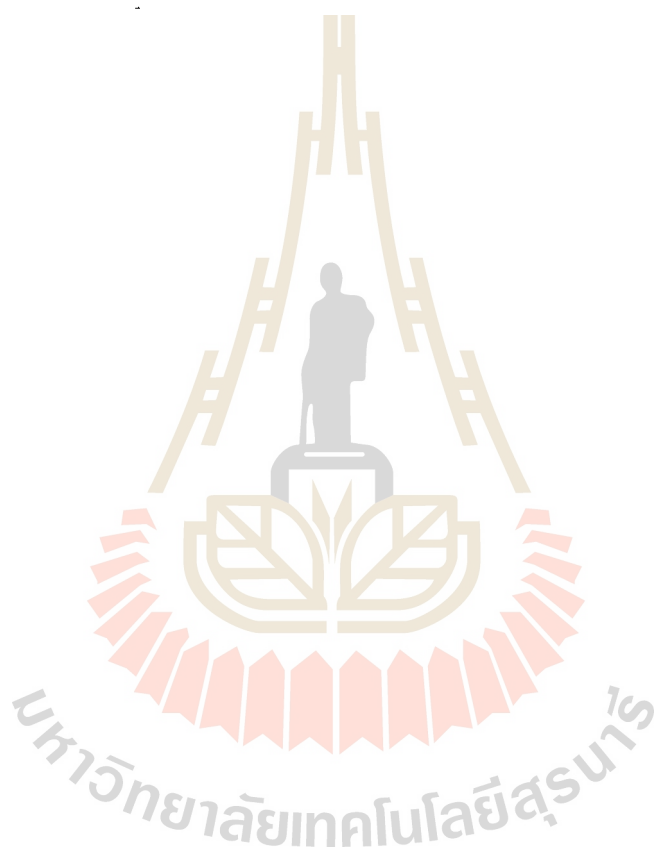
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าทางสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล เป็นต้น แล้วนำข้อมูลนั้นๆ มาคำนวณด้วยมือ เครื่องคำนวณ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกได้เป็นดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติเพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการซึ่งตรงกับแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (บร. 2) ข้อมูลที่ได้นั้นจะมีลักษณะของข้อมูลที่ตัวเลขซึ่งสามารถนำมาทำการคำนวณได้

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนดอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผลการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกต โดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้อย่างชัดเจน เช่น แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ

ใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร. 3) และแบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้
กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (บร. 6) เป็นต้น ซึ่งแบบเก็บข้อมูลดังกล่าวจัดเป็นข้อ
มูลการบรรยาย จึงต้องใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเข้ามาเป็นตัวทำการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

4.1 บริบทระดับท้องถิ่น

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

1) ประวัติความเป็นมา

ประชากรที่มาตั้งถิ่นฐานยังบ้านกุดเต่าจับ นั้น เดิมทีได้มีที่อยู่อาศัยในอำเภอสีคิ้ว แต่มีที่ทำกิน ที่นา ที่ไร่อยู่ที่บริเวณดังกล่าว จึงต้องเดินทางมาเฝ้าที่ทำกินของตนเองอยู่เสมอๆ การเดินทางสัญจรในช่วงนั้นค่อนข้างลำบากไปมาไม่สะดวก จึงได้ตั้งรกรากถิ่นฐานอยู่ที่แห่งนี้ ดั้งเดิมหมู่บ้านแห่งนี้มีชื่อว่า บ้านโนนแก่นลั่น ต่อมาชาวบ้านได้พบบ่อน้ำแห่งซึ่งมีเต่าจับตายอยู่นั้นมีขนาดใหญ่ประมาณ 2.5 เมตร ชาวบ้านได้ช่วยกันหาเอาเต่าจับตัวนั้นเข้ามาในหมู่บ้านและได้พากันเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านจากเดิมที่ชื่อบ้านโนนแก่นลั่น เป็น“บ้านกุดเต่าจับ” เมื่อปี พ.ศ.2400 โดยมีผู้ก่อตั้งหมู่บ้านในช่วงต้น คือ พ่อใหญ่หลวงมี ซึ่งเป็นผู้ตั้งรกรากคนแรก และตามมาด้วยพ่อใหญ่แก้ว แม่จัน แม่ใหญ่เรียน จากนั้นได้มีการจัดให้มีผู้นำหมู่บ้านขึ้นมา ซึ่งมีรายชื่อผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านเรียงลำดับดังนี้

- 1) นายหมา ไม่ทราบนามสกุล
- 2) นายบุญมา ”
- 3) นายคำ ”
- 4) นายแก้ว ”
- 5) นายรุ่ง ”
- 6) นายต่อง ”
- 7) นายสุทัศน์ บัวนาค
- 8) นายถนอม ดิฉันทีก
- 9) นายพร้อม ”
- 10) นายผง สร้อยสูงเนิน
- 11) นายประคอง แสนธิ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน

2) สภาพปัจจุบัน

สภาพปัจจุบันของหมู่บ้านกุดเต่างีบในตอนนีพบว่า กำลังประสบกับปัญหาภัยแล้ง ชาวบ้านทุกหลังคาเรือนต้องใช้น้ำจากบ่อบาดาลเท่านั้นเพราะว่าตอนนี้ น้ำในสระได้แห้งหมดแล้ว พืชผลที่ลงทุนปลูกกันเอาไว้ในตอนนั้นก็ ได้ตายไปบางส่วนแล้ว อันเนื่องมาจากฝนไม่ตกติดต่อกันเป็นเวลานานๆ และเงินที่ได้จากกองทุนก็ได้ใช้ไปกับการทำไร่กันหมดแล้ว บางส่วนจากที่เคยอยู่บ้านเลี้ยงสัตว์ ต้องออกไปหางานทำ และไปเป็นลูกจ้างในโรงงานต่างๆ เพื่อหารายได้ให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง

2.1) จำนวนประชากรและครัวเรือน

ปัจจุบันหมู่บ้านกุดเต่างีบ หมู่ที่ 3 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้วมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 63 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรแยกตามอายุดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรแยกตามอายุ

ช่วงอายุ	จำนวนประชากร		
	ชาย(คน)	หญิง(คน)	รวม(คน)
น้อยกว่า 1 ปี	3	2	5
1 ปี - 2 ปี	5	5	10
3 ปี - 5 ปี	8	8	16
6 ปี - 11 ปี	6	13	19
12 ปี - 14 ปี	8	9	17
15 ปี - 17 ปี	8	7	15
18 ปี - 49 ปี	68	75	143
50 ปี - 59 ปี	7	8	15
60ปีเต็มขึ้นไป	14	15	29
รวม	127	142	269

ที่มา : จปฐ. 2 ปี 2544

3) ระบบนิเวศน์ทางชุมชน

ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านกุดเต่างับ

ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านกุดเต่างับโดยส่วนใหญ่หากเรามองไปรอบๆ จะพบว่า มีสภาพเป็นทุ่งนา สลับกับการทำไร่มันสำปะหลัง และป่าละเมาะ มีดินไม้ขนาดใหญ่หลงเหลืออยู่น้อยมาก เพราะได้ถูกตัดไปใช้ในการปลูกสร้างบ้านเรือนเป็นส่วนมาก

อาณาเขตติดต่อ

หมู่บ้านกุดเต่างับมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านโนนเสลา	ตำบล	กุดน้อย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านสุขชัยพัฒนา	ตำบล	สีคิ้ว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านห้วยหิน	ตำบล	สีคิ้ว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านหนองรี	ตำบล	สีคิ้ว

ระบบสาธารณูปโภค

ภายในหมู่บ้านมีสระน้ำขนาดใหญ่ไว้เพื่อกักเก็บน้ำฝนเอาไว้ใช้ทำน้ำประปาหมู่บ้าน และมีบ่อน้ำบาดาล อีกจำนวน 5 บ่อ เอาไว้ใช้ในกรณีที่น้ำแห้ง แต่สภาพน้ำที่ใช้ได้ดั้นมีอยู่ 2 บ่อ เพราะน้ำไม่กร่อยมากนัก

สภาพที่ดินและป่าไม้

สภาพที่ดินเป็นดินทรายและดินลูกรัง ดินชั้นล่างเป็นดินดาน กักเก็บน้ำได้ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร และสภาพป่าไม้นั้นในปัจจุบันได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นที่นาและ ไร่มันสำปะหลังหมดแล้ว การปลูกพืชได้ผลผลิตไม่ค่อยดีเพราะสภาพดินเก็บน้ำไว้ไม่ได้จึงได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร

4) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

การประกอบอาชีพ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง สลับกับการทำไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย ทำนาและเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว ซึ่งการทำไร่มันสำปะหลัง นั้นมีรายได้ไม่เพียงพอ เพราะการทำเกษตรของหมู่บ้านแห่งนี้ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก อีกทั้งไม่มีคลองชลประทานตัดผ่าน ทำให้มีน้ำไม่เพียงพอ จึงต้องออกไปรับจ้างเป็นอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพียงพอที่จะใช้จ่ายในครอบครัว

ร้านค้าในหมู่บ้านมีทั้งหมด 5 ร้าน จัดเป็นร้านค้าประเภทค้าของชำ สินค้าภายในร้านได้แก่ สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก อาหารสดและอาหารแห้งต่างๆ ซึ่งมีรายชื่อเจ้าของร้านค้าดังนี้

1. นางสาวคำเขียน เชิดชู
2. นางคืบ เมืองจันทัก
3. นางอุบล ตีจันทัก
4. นางสาวเวียง มั่งจันทัก
5. นางหนูเพียร เคาขุนทด

5) คำนวณวัฒนธรรม

การอยู่ร่วมกันแบบเครือญาติ ภายในชุมชนส่วนใหญ่จะมีการอยู่ร่วมกันแบบระบบเครือญาติ หรือหากว่าไม่ใช่ญาติกันก็จะมีการนับถือกัน เคารพซึ่งกันและกันผูกเสี่ยวเป็นญาติกัน และจะปลูกบ้านใกล้ๆ กันดูแลซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันช่วยเหลือกันและกัน จนเกิดเป็นชุมชนขึ้นมา

วัดและประเพณี

ในชุมชนมีวัดอยู่แห่งหนึ่งเพื่อใช้ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนาและมีภิกษุสงฆ์จำวัดอยู่ 2 องค์ ส่วนประเพณีที่ปฏิบัติกันในชุมชนก็มีการจัดเทศน์มหาชาติเป็นประจำทุกปี และก็มีประเพณีการฟ้อนแคน ซึ่งชาวบ้านก็จัดกันเป็นประจำ โดยจัดเป็นเดือนๆ ได้ดังนี้

เดือนสามหรือเดือนกุมภาพันธ์ มีประเพณีที่เรียกว่า “บุญผะเหวด” หรือ “บุญมหาชาติ” ซึ่งเป็นงานที่มีการประดับวัดด้วยต้นกล้วย ต้นอ้อย มีการตกแต่งให้เหมือนเป็นป่า ชาวบ้านจะพากันไปทำบุญที่วัดอย่างพร้อมเพรียงกัน และชาวบ้านที่อยู่ในเขตหมู่บ้านใกล้เคียงก็จะมาร่วมทำบุญด้วย

เดือนห้าหรือเดือนเมษายน มีประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่ของชาวไทย เหล่าคนหนุ่มสาวที่ไปทำงานอยู่ต่างถิ่นก็จะกลับมาเยี่ยมบ้านเกิดของตนเพื่อมาทำบุญและถือโอกาสเป็นการมาพบปะกันของญาติพี่น้อง มีการรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ เพื่อเป็นการขอพรและเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง

เดือนแปดหรือเดือนกรกฎาคม มีการทำบุญเข้าพรรษา ชาวบ้านจะทำบุญโดยการถวายเทียนเข้าพรรษา ถวายผ้าอาบน้ำฝนและเครื่องอัฐบริวารที่จำเป็นแก่พระสงฆ์เพื่อใช้ระหว่างจำพรรษา 3 เดือน และชาวบ้านยังนิยมให้ลูกหลานของตนเองที่อยู่ในช่วงเป็นหนุ่มบวชในช่วงนี้ด้วย

โรงเรียนและการศึกษา

ในหมู่บ้านกุดเต่างับไม่มีโรงเรียน เด็กเล็กๆ ต้องออกไปเรียนยังโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียง ส่วนเด็กมัธยมต้องเดินทางไปเรียนยังโรงเรียนในตัวอำเภอ ซึ่งมีระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร บางส่วนจะเดินทางโดยรถรับ - ส่ง ของหมู่บ้านและบางส่วนจะเดินทางโดยรถส่วนตัว เช่น รถจักรยานยนต์ เป็นต้น

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยภาพรวมมีดังนี้

4.2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

1.1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ในทัศนคติของชาวบ้านโดยส่วนใหญ่เข้าใจว่ารัฐบาลได้ให้เงินจำนวน 1 ล้านบาทแก่ทุกๆ หมู่บ้านเพื่อใช้เป็นกองทุนเพื่อการกู้ยืมไปประกอบอาชีพ ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยไม่ต้องไปกู้ธนาคารที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงๆ ซึ่งเป็นการถูกเอารัดเอาเปรียบเกินไป

1.2.) เงิน 1 ล้านบาท พบว่า กองทุนหมู่บ้านกุดเต่างับ หมู่ที่ 3 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้รับเงินโอน 1 ล้านบาทเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านเลขที่ 06-4307-20-064036-6 ณ ธนาคารออมสิน สาขาอำเภอสีคิ้ว เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2545 และได้ปล่อยให้ผู้เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2545 ซึ่งได้ช่วยทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านกุดเต่างับมีรายได้เพิ่มขึ้นและช่วยเหลือเจือจานในครอบครัว ส่วนในรายที่คิดจะขยายกิจการหรือเช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตรเพิ่มเติมก็สามารถที่จะทำได้อย่างที่ตนเองต้องการ ซึ่งมีส่วนช่วยได้มากสำหรับเกษตรกรหรือชาวบ้านที่มีรายได้น้อยๆ โดยจัดแบ่งตามวัตถุประสงค์ของโครงการขอกู้เงินของชาวบ้านได้ 3 กลุ่มซึ่งมีรายชื่อและได้จัดเป็นตารางที่ 4.2 - 4.4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทำไร่ ทำนา

รายชื่อผู้กู้เงิน	จำนวนเงินกู้	อัตราดอกเบี้ยที่ต้องชำระ
1. นายสมพร ค้อยจันทิก	18,000	1,080
2. นายบุญทัน มั่งจันทิก	20,000	1,200
3. นายประคอง แสนธิ	50,000	3,000
4. นายวิทยา เจริชู	30,000	1,800
5. นายสำเร็จ ศรีสูงเนิน	50,000	3,000
6. นายคำเหลี่ยม เจริชู	18,000	1,080
7. นายสุทอน สุกจันทิก	20,000	1,200
8. นายศิรินทร์ รมย์ไรสง	20,000	1,200
9. นางสมาน นารีธา	20,000	1,200
10. นางสีนวน คุคจันทิก	20,000	1,200
11. นางมณี มั่งจันทิก	20,000	1,200
12. นางทองรักษ์ โกจันทิก	15,000	900
13. นางสาวประนอม แสนธิ	20,000	1,200
รวมเป็นเงิน	321,000	19,260

ตารางที่ 4.3 กลุ่มผู้ประกอบการค้าขาย

รายชื่อผู้กู้เงิน	จำนวนเงินกู้	อัตราดอกเบี้ยที่ต้องชำระ
1. นายสมจิตร เคาขุนทด	10,000	600
2. นายสุวรรณ ปัดคาทัง	20,000	1,200
3. นายทองแดง ติจันทิก	19,000	1,140
4. นางราตรี ศรีอสูงเนิน	15,000	900
5. นางตีบ เมืองจันทิก	15,000	900
6. นางสาวเวียง มั่งจันทิก	20,000	1,200
รวมเป็นเงิน	99,000	5,940

ตารางที่ 4.4 กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์

รายชื่อผู้กู้เงิน	จำนวนเงินกู้	อัตราดอกเบี้ยที่ต้องชำระ
1. นายสุบัน ภูนา	15,000	900
2. นายคนอง ลัดใหม่	10,000	600
3. นายสมจิตร สารจันทิก	20,000	1,200
4. นายรังสรรค์ ดิฉันทิก	17,000	1,020
5. นายขวัญเรือน เป็ริชจันทิก	8,000	480
6. นางบรรจง สิงห์ไทรภพ	19,000	1,140
7. นางประนอม แสนธิ	50,000	3,000
8. นางนวย ประเสริฐ	20,000	1,200
9. นางมะณีรัตน์ หอมจันทิก	50,000	3,000
10. นางอนงค์ เมืองจันทิก	8,000	480
11. นางอรยา พันธุ	8,000	480
รวมเป็นเงิน	225,000	13,500

โดยมียอดรวมเงินที่ได้ปล่อยให้ผู้ทั้งหมด เป็นเงินจำนวน 645,000 บาท และยอดเงินคงเหลืออยู่ในบัญชีกองทุนหมู่บ้านกุดเต่าจับ เลขที่บัญชี 06-4307-20-064036-6 เป็นเงินจำนวน 355,000 บาท ซึ่งทางคณะกรรมการได้ประชุมตกลงกันว่า จะปล่อยให้ผู้ได้เพียงปีละ 1 ครั้งเท่านั้น

1.3) คณะกรรมการหมู่บ้าน พบว่า ในหมู่บ้านกุดเต่าจับนี้คณะกรรมการได้มาจากการเลือกตั้งของชาวบ้านทั้งสิ้น โดยชาวบ้านต่างเสนอชื่อบุคคลที่ตนเองคิดว่ามีความรู้ มีความสามารถในการที่จะดูแลและช่วยบริหารกองทุนได้ เข้ามาเป็นคณะกรรมการและพอได้แล้วต่างออกเสียงเพื่อคัดเลือกบุคคลให้ได้ครบตามจำนวนที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติกำหนดไว้ และรายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกุดเต่าจับมีดังตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในวาระที่ผ่านมา

รายชื่อคณะกรรมการ	ตำแหน่ง
1. นายประคอง แสนธิ	ประธานกองทุน
2. นายสำเริง ศรีสูงเนิน	รองประธานกองทุน
3. นายศิรินทร์ รมย์ไรสง	เลขาธิการ

ตารางที่ 4.5 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในวาระที่ผ่านมา(ต่อ)

รายชื่อคณะกรรมการ	ตำแหน่ง
4. นางสาว นารีสา	เหรียญก
5. นายสุวรรณ์ ปิตดาเทสัง	กรรมการ
6. นายสมจิตร สารจันทิก	กรรมการ
7. นายสมจิตร เคาขุนทด	กรรมการ
8. นายถนอม คีจันทิก	กรรมการ
9. นายคำเหลี่ยม เชิดชู	กรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดต่างับชุดที่ 2 เลือกเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 ดังตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในวาระปัจจุบัน

รายชื่อคณะกรรมการ	ตำแหน่ง
1. นายประคอง แสนธิ	ประธานกองทุน
2. นายสุวรรณ์ ปิตดาเทสัง	เลขาธิการ
3. นางบรรจง สิงห์ไตรภพ	เหรียญก
4. นายสำเร็จ ศรีสูงเนิน	กรรมการ
5. นายคำเหลี่ยม เชิดชู	กรรมการ
6. นายสมจิตร สารจันทิก	กรรมการ
7. นางสาว นารีสา	กรรมการ
8. นางมะณีรัตน์ หอมจันทิก	กรรมการ
9. นางสาวคำเขียน เชิดชู	กรรมการ

2. ผลการประเมินกระบวนการ

2.1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า เป็นไปตามข้อกำหนดของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดทุกประการ แต่ทั้งนี้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังได้รับกระบวนการให้เกิดความเหมาะสมแก่หมู่บ้านของตนเองอีกด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ชาวบ้านทุกคน

2.2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการทำบัญชีกองทุน ซึ่งอาจเป็นเพราะต้องมีการลงรายละเอียดในเอกสารเกี่ยวกับกองทุนหลายเล่มจึงทำให้เกิดการไม่เข้าใจ และอีกทั้งในส่วนของตัวคณะกรรมการเองนั้นมีความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนฯ ในแบบของกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติและชุมชนเมืองกำหนดเอาไว้หน้าน้อยมากนักจึงไม่่ง่ายนักที่จะทำความเข้าใจในระยะเวลาอันรวดเร็วและเอกสารการจัดทำบัญชีที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้กำหนดเอานั้นมีอยู่ทั้งหมด 9 เล่มดังนี้

1. สมุดบัญชีรายรับกองทุน (1 ถ้าน และเงินออม อย่างละ 1 เล่ม)
2. สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน (1 ถ้าน และเงินออม อย่างละ 1 เล่ม)
3. ทะเบียนคุมคำขอกู้
4. ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
5. ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ คำหุ้นและเงินรับฝากรายตัว
6. ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่รับเป็นคำหุ้น และบริจจาคกองทุนหมู่บ้าน
7. รายงานรายรับ - รายจ่าย
8. รายงานงบรายรับ - รายจ่าย
9. รายงานงบดุลกองทุนหมู่บ้าน

2.3) การตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน พบว่า กองทุนหมู่บ้านกุดเต่าจับ ได้จัดแบ่งหน้าที่ในการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงินในการประกอบอาชีพ นั้นเป็นหน้าที่ของกรรมการช่วยกันสอดส่องดูแลสมาชิก แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศเช่นกัน เพราะสมาชิกส่วนใหญ่จะทำการเกษตร ถ้าหากว่าทำไปแล้วได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควรหรือไม่คุ้มกับต้นทุนที่เสียไปก็สามารถที่จะนำเงินเหล่านั้นไปประกอบอาชีพอื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ขึ้นมา ทางคณะกรรมการหมู่บ้านก็ถือว่าไม่ได้กระทำการผิดกับวัตถุประสงค์ของการขอกู้แต่อย่างใด

2.4) การจัดสรรผลประโยชน์ พบว่า กองทุนหมู่บ้านกุดเต่าจับ ได้มีการกำหนดและจัดสรรผลประโยชน์เอาไว้ดังนี้

- 1) ปันผลคืนให้แก่สมาชิกของกองทุน 30%
- 2) การจัดสรรไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน 10%
- 3) จัดเป็นกองทุนสำหรับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน 30%
- 4) เป็นค่าตอบแทนให้แก่คณะกรรมการ 30%

3. ผลการประเมินผลผลิต

ทำให้ชาวบ้านได้มีแหล่งเงินทุนกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยที่ถูกลงๆ เพื่อใช้ในการสร้างรายได้สร้างงานและลดรายจ่าย ในการประกอบอาชีพของคน และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชน และทำให้ชาวบ้านตื่นตัวในการประกอบอาชีพอีกด้วย

3.1) จำนวนสมาชิกกองทุน พบว่า จากการตั้งกองทุนครั้งแรกได้มีจำนวนสมาชิกอยู่ทั้งหมดเป็นจำนวน 52 คน และได้มีการลาออกไปบ้างแล้วบางส่วน ปัจจุบันนี้เหลือสมาชิกกองทุนหมู่บ้านอยู่ทั้งหมดเป็นจำนวน 47 คน

3.2) จำนวนผู้กู้เงินกองทุน พบว่า ได้มีสมาชิกจำนวน 30 รายเท่านั้น จากทั้งหมด 52 ราย ที่ได้มาทำการยื่นโครงการเสนอเพื่อขอู้เงินกับทางกองทุนหมู่บ้าน และทางคณะกรรมการได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า อนุมัติทุกโครงการที่เสนอขอู้เงินมาทั้งหมด 30 ราย

3.4) จำนวนผู้ชำระคืน พบว่า ทางกองทุนได้กำหนดให้มีการชำระคืนเงินพร้อมกับดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี ดังนั้นวันครบกำหนดของการชำระคืนเงินกู้ในงวดแรกนี้จะเริ่มต้นในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป แต่จะต้องไม่เกินระยะเวลาภายใน 1 เดือนหลังจากที่ครบกำหนด

4.2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ การดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1) ผลการประเมินบริบท

ประสบการณ์ในการดำเนินงานกิจการของผู้กู้ พบว่า ผู้กู้แต่ละรายส่วนใหญ่จะกู้ไปประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัดและมีความชำนาญอยู่แล้ว เพียงแต่ยังขาดเงินทุนเท่านั้น เช่น บางรายที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์มานาน แต่ยังไม่สามารถขยายกิจการได้เพราะขาดเงินทุน และพอได้มีกองทุนเข้ามาก็กล้ามาขยกิจการได้ทันทีเพราะว่ามีประสบการณ์อยู่แล้วจึงไม่เป็นปัญหา

2) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่พอใจกับจำนวนเงินขนาดนี้ และบางส่วนก็ไม่พอใจเพราะรู้สึกว่าการเงินจำนวนนี้น้อยเกินไปทำให้ไม่สามารถที่จะทำอะไรได้ แต่หากว่าพิจารณาแล้วเงินจำนวนนี้สามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพได้หลายอย่างถ้าหากไม่ทำกิจการขนาดใหญ่มากนัก

3) ผลการประเมินกระบวนการ

การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ส่วนใหญ่ผู้กู้ที่กู้ไปนั้นจะมีวัตถุประสงค์ในการกู้ที่ชัดเจนและเป็นตามความต้องการของตนเองอยู่แล้ว จึงทำให้ไม่เป็นปัญหาในการประกอบอาชีพ แต่ก็มีส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้นำเงินไปใช้ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ได้เสนอโครงการเอาไว้

4) ผลการประเมินผลผลิต

ผลโดยตรง พบว่า ช่วยทำให้ชาวบ้านมีเงินทุนเพิ่มมากขึ้นและพอที่จะขยายกิจการของตนได้ซึ่งทำให้มีโอกาสที่จะได้เงินมากขึ้น และสามารถที่จะพึ่งตนเองได้มากขึ้นด้วย และในส่วนของคนที่ไปหางานทำยังต่างจังหวัดเมื่อคกงานก็สามารถที่จะกู้เงินเพื่อมาประกอบอาชีพได้

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้

โดยได้จัดแบ่งออกเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

4.3.1 กลุ่มผู้กู้เงินเพื่อการปลูกพืช ผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะกู้เงินไปเพาะปลูก และทำไร่และเลือกเฉพาะพืชที่มีความสามารถในการทนต่อสภาพความแห้งแล้งได้ดี มีการดูแลเอาใจใส่ไม่มากนัก ไม่ต้องการน้ำมาก เช่น มันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพด เป็นต้น

4.3.2 กลุ่มผู้กู้เงินเพื่อการเลี้ยงสัตว์ ผู้กู้ได้นำเงินจำนวนดังกล่าวไปซื้อพันธุ์สัตว์ ตามที่ตนเองมีความถนัดในการเลี้ยง และขึ้นอยู่กับจำนวนพื้นที่ของตนเองด้วย เพื่อง่ายแก่การดูแลเอาใจใส่ โดยสัตว์ที่นิยมกัน คือ โคเนื้อ และสุกรขุน ซึ่งในรายที่ต้องการผลตอบแทนเร็วก็เลือกที่จะซื้อสุกรขุนมาเลี้ยง เพราะใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงน้อย และใน 1 ปีสามารถเลี้ยงได้หลายรุ่น ในส่วนของโคเนื้อนั้นจะใช้ระยะเวลานานกว่านั้น อย่างน้อยจะต้อง 1 ปีขึ้นไปจึงจะได้ผลตอบแทนแต่จะคุ้มค่ากว่า แต่ข้อจำกัดก็คือ ต้องใช้ทุนมากผู้กู้เองจะต้องมีทุนของตนเองอยู่บ้างแล้วจึงจะเพียงพอในการซื้อมาเลี้ยงเพราะการกู้เงินแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่พอ

4.3.3 กลุ่มผู้กู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพค้าขาย โดยส่วนใหญ่จะเป็นการนำเงินไปซื้อของเข้าร้านเพื่อการค้าขายแบบวันต่อวัน ของสดบ้าง ของแห้งบ้าง เนื่องจากได้ประกอบอาชีพนี้มานานอยู่ก่อนแล้ว จึงไม่ค่อยมีปัญหาไคมากนัก

4.4 ผลอื่นๆ ที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผลที่เกิดขึ้นหลังจากการที่ได้มีกองทุนหมู่บ้าน นั้นได้ทำให้เกิดการจ้างแรงงานภายในชุมชน ซึ่งเป็นการช่วยกระจายรายได้โดยทางอ้อมแล้วนั้น ยังเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อการ

ประกอบอาชีพให้กับประชาชนที่อยู่ในชุมชนอีกด้วย แต่ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเช่น สภาพดินฟ้าอากาศ และฤดูกาล ล้วนมีผลทั้งสิ้น ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านกุดเต่าจับแห่งนี้ล้วนแต่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งสิ้น หากแต่พอมหาคฤดูกาลทำการเกษตรแล้วก็ต้องออกไปทำงานรับจ้างยังต่างจังหวัดบ้าง ไปทำงานยังโรงงานใกล้เคียงบ้าง เพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ทดแทนรายได้จากภาคเกษตรกรรมซึ่งได้ผลบ้างไม่ได้ผลบ้าง และในบางปีก็ไม่ได้ผลผลิตเลยซึ่งก็ได้เคยเกิดขึ้นมาแล้วในปี พ.ศ. 2544

โดยได้มีการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. ให้หันมาเลือกปลูกพืชเฉพาะพันธุ์ที่ต้องการปริมาณน้ำน้อย และทนต่อสภาพความแห้งแล้งได้ดี ทนต่อการระบาดของโรค และแมลงต่างๆ
2. พยายามรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อการสร้างอำนาจในการต่อรองทางการตลาด
3. ควรที่จะมีการควบคุมปริมาณการผลิตและคุณภาพให้เหมาะสมอยู่ตลอดเวลาเพื่อเป็นการตรึงราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากชุมชน
4. ควรมีการใช้จ่าชเงินที่กู้มาจากกองทุนเป็นไปอย่างเหมาะสมและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ตนเองได้กำหนดเอาไว้

4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า

4.5.1 การเกิดกองทุน พบว่า กองทุนหมู่บ้านกุดเต่าจับ หมู่ที่ 3 ตำบลกุดน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2544 และได้รับการโอนเงินจากรัฐบาลเมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2545 โดยได้มีผู้มาสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านอยู่ทั้งหมดเป็นจำนวน 52 คนและปัจจุบันมีสมาชิกเหลืออยู่เป็นจำนวน 47 คน โดยการที่มีกองทุนหมู่บ้านนั้นมีส่วนช่วยให้ชาวบ้าน ไม่ต้องออกไปกู้เงินทุนนอกระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูงๆ และมีความไม่เป็นธรรม และชาวบ้านส่วนใหญ่จะกู้เงินไปเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัด เช่น ทำไร่ ทำนาเลี้ยงสัตว์ และทำค้าขาย เป็นต้น

4.5.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านกุดเต่าจับ มีคณะกรรมการบริหารดูแลอยู่ด้วยกันทั้งหมด 9 คน ซึ่งแบ่งหน้าที่กันทำงานเป็นฝ่ายต่างๆ ซึ่งแต่ละคนต่างก็เคยมีประสบการณ์กับกองทุนต่างๆ มาแล้ว จึงไม่เป็นอุปสรรคในการบริหารกองทุนหมู่บ้านเท่าใดนัก

4.5.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้านกุดเต่าจับ พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจ ในส่วนที่ว่าถ้าหากว่าขยับทำงานขยันทำมาหากินและใช้จ่ายอย่างประหยัดก็สามารถจะทำให้ครอบครัวอยู่ได้ ถึงแม้ว่าเงินที่ทางรัฐบาลได้จัดสรรให้มานั้นจะน้อยก็ตามในความรู้สึกของคนบางกลุ่ม แต่หากว่าใช้ให้เป็นประโยชน์ก็จะสามารถทำให้เกิดรายได้ขึ้นมาเช่นกัน

4.5.4 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า ชุมชนมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดปัญหาก็มีการปรึกษาร่วมกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี และอย่างสันติวิธี

4.5.5 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า การที่ชุมชนจะมีความเข้มแข็งนั้นต้องเริ่มจาก การที่ชุมชนนั้นๆ ได้มีผู้นำชุมชนที่ดี มีความรู้ มีความสามารถ และมีความเสียสละเพื่อชุมชนของตนเอง ซึ่งจะเป็นการง่ายที่จะนำพาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าและมีการพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและถาวร

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปศึกษากองทุนหมู่บ้านยุคต่างจับ พบว่า การดำเนินงานของกองทุนสามารถดำเนินงานได้อย่างบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดี แต่ไม่ทั้งหมด ซึ่งโดยภาพรวมแล้วได้มีการดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้ทั้งสิ้น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาอาชีพ สร้างงานให้แก่สมาชิกเองโดยการจ้างแรงงานภายในชุมชน ซึ่งเป็นการกระจายรายได้โดยทางอ้อม และชุมชนได้เรียนรู้ว่าการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพ ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ก็จะสามารถทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และความเข้มแข็งของชุมชนจะไม่สามารถเกิดขึ้นถ้าหากว่าในชุมชนนั้นไม่มีผู้นำที่เข้มแข็งและมีความรู้ มีความสามารถในการดูแลชุมชนตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้สามารถคล่องตัวไปได้ด้วยดี

1. ผลการดำเนินงาน

1.1) การกู้เงินกองทุน ผู้กู้เงินกองทุนส่วนใหญ่จะนำเงินที่ได้ไปลงทุนในกิจการของตนเองเป็นส่วนใหญ่ เช่น การเช่าที่ดินเพื่อการเพาะปลูกเพิ่มขึ้น การซื้อพันธุ์สัตว์มาเลี้ยง เป็นต้น

1.2) การจัดสรรเงินกองทุน ผู้กู้เงินกองทุนทุกคนได้รับการจัดสรรเงินทุนครบทุกคน

1.3) การจัดทำบัญชีกองทุน มีการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบและเป็นฝ่ายต่างๆ ที่รับผิดชอบตามหน้าที่ของตน

2. ผลการดำเนินงานระดับรายบุคคล

2.1) ผู้กู้เงินกองทุนเพื่อการเลี้ยงสัตว์ ในกรณีที่เป็นสัตว์ใหญ่จะไม่ค่อยมีปัญหา จะมีในส่วนของสัตว์ขนาดเล็ก เพราะทนต่อสภาพอากาศร้อนได้ไม่มากนัก เช่น สุกร ถ้าหากว่าสภาพอากาศมีความเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ ก็จำทำให้ป่วยและอาจตายได้

2.2) ผู้กู้เงินกองทุนเพื่อการปลูกพืช ส่วนมากจะเป็นพืชที่ตนเองถนัดและได้ปลูกกันมานานแล้วจึงไม่ค่อยจะประสบปัญหา ซึ่งหากประสบปัญหาขึ้นมาทางธนาคารเพื่อการเกษตรก็จะเข้ามาให้การช่วยเหลือแนะนำ ทำให้ได้ผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด

2.3) ผู้กู้เงินกองทุนเพื่อการค้าขาย เป็นอาชีพที่ทำกันมานานอยู่แล้วไม่ค่อยจะมีปัญหาในการประกอบอาชีพ

ปัญหาที่พบจากการดำเนินการของผู้กู้เงินกองทุน

1. ปัญหารวมชาติซึ่งมีผลโดยตรงต่อการประกอบอาชีพในภาคการเกษตรทั้งใน ส่วนของการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์
2. ปัญหาการถูกกดราคาผลผลิตของเกษตรกร
3. ปัญหาสินค้ามีราคาแพงทำให้นำขายแล้วไม่ค่อยได้กำไร

แนวทางการแก้ไขปัญหาของผู้กู้เงินกองทุน

1. ในส่วนของการปลูกพืชให้ใช้พืชที่ทนต่อสภาพความแห้งแล้งได้ดี
2. ในส่วนของการเลี้ยงสัตว์ให้เลี้ยงในช่วงฤดูกาลที่สภาพอากาศมีความเหมาะสมแก่ การเลี้ยงสัตว์
3. หน่วยราชการควรเข้ามาให้การช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพ แก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ
4. อาจมีการตกลงซื้อขายกันในราคาขายส่งกับผู้ค้ารายใหญ่ เพื่อการได้มาซึ่งส่วนลด ทางการตลาดที่มากขึ้นและเมื่อนำมาขายแล้วจะได้มีกำไรบ้าง

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ควรที่จะมีการส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ ให้มากขึ้นอีก
2. ควรมีการเปิดโอกาสในการประกอบอาชีพของเกษตรกรให้มากขึ้นทั้งนี้เพื่อให้เกิด ความเหมาะสมในการประกอบอาชีพในแต่ละพื้นที่นั้นๆ
3. การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านนั้นควรจะทำให้เข้าใจง่าย และมีความสะดวกในการ กรอกข้อมูลต่างๆ
4. ในส่วนของระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ควรมีการกำหนดไว้ด้วยว่าหากประสบปัญหาภัย แล้งในการประกอบอาชีพก็ให้มีการยืดระยะเวลาในการส่งคืนเงินออกไปตามสภาพความเสียหาย และเหมาะสมเป็นรายกรณี

บรรณานุกรม

- กองเศรษฐกิจแห่งชาติ, กรม. 2545. เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. พ.ศ. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. 2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย
- เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและการประเมินโครงการ หน้า 13-18 พ.ศ. 2544.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์(บรรณาธิการ) “รวมบทความทางการประเมินโครงการ” พิมพ์ครั้งที่ 6 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544. หน้า 221-234.
- อุคม จำรัสพันธุ์ และคณะ. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย